

Eeuwenoude handel met Turkije

Leeuwarder Courant
20 April 2012
Copyright 2012 Contendor. All Rights Reserved.

Door: Vera Ros

Een expositie in het Amsterdam Museum belicht onze handelsrelatie met het vroegere Ottomaanse Rijk, verre 'voorganger' van Turkije.

Ruim vijf miljoen vierkante kilometer besloeg het Ottomaanse rijk in zijn hoogtijdagen; het huidige Turkije past er ruim zes keer in. De jonge Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden was een geprivilegieerde handelspartner vandat immense rijk, zoals het Amsterdam Museum laat zien in een expositie ter gelegenheid van vierhonderd jaar Turks-Nederlandse betrekkingen en het staatsbezoek van de Turkse president Abdullah Gül.

Wie zaken deed met de Hollanders met hun uitgebreide handelsnetwerk kreeg toegang tot producten uit de hele wereld: van specerijen en graan tot porselein en zilver.

De Hollanders kochten op hun beurt gretig zijde, wol, gedroogde vruchten en tapijten in de Levant, het gebied ten oosten van de Middellandse Zee.

Het zenuwcentrum van die bedrijvigheid bevond zich in het 'stadspaleis' op de Dam: de kamer van de Directie der Levantse Handel en Navigatie in de Middellandse Zee, opnieuw ingericht in het Amsterdam Museum. Net als toen, word je meteen ondergedompeld in oriëntaalse sferen. De muren waren behangen met landkaarten en exotische schilderijen van de Levant, omte imponeren en investeerders warm te maken.

Hofleven

Bijzonder is een serie van 32 kostuumschilderijen van de Vlaamse kunstenaar Jean-Baptiste Vanmour, een geschenk van ambassadeur Cornelis Calkoen. Deze geeft een goed beeld van het hofleven en de lappendeken van culturen en volkeren die het Ottomaanse rijk was.

We zien zowel Sultan Ahmed III en zijn hoffunctionarissen als een Griekse geestelijke, een joodse geldwisselaar, een Albanese herder en mannen en vrouwen in diverse klederdrachten. Vol kleur en detail zijn ook schilderijen van ontvangsten aan het hof, handelssteden als Ankara, centrum van de beroemde angorawol, en Smyrna (Izmir), dat 25 Hollandse handelshuizen telde.

De reis naar de Levant duurde vier maanden en was een riskante onderneming. Schepen vielen soms ten prooi aan de beruchte Barbarijse zeeroovers, die de bemanningen als slaven verkochten.

Daarom werd in 1625 de Directie opgericht om de handelsvloot te beschermen en te bewapenen en handelscontacten te bevorderen.

De Directie onderhandelde ook over losgelden, hief belastingen en regelde transacties. Ze had een flinke vinger in de pap bij benoemingen van ambassadeurs en consuls van de Republiek en betaalde zelfs mee aan hun salarissen.

Documenten

De Fransen en Engelsen maakten in de achttiende eeuw een einde aan de Hollandse handelsmacht.

De Directiekamer werd ontruimd toen Lodewijk Napoleon zijn intrek nam in het paleis. De Directie werd in 1826 opgeheven. De kunstwerken zijn tegenwoordig bezit van het Rijksmuseum Amsterdam.

Ook documenten en brieven tassen bleven bewaard.

De 'kamer' geeft een interessant inkijkje in een minder bekend hoofdstuk uit de Gouden Eeuw.

Het zou geen gek idee zijn om deze vast onderdeel te maken van het museum. Je zou ook meer willen weten over de mensen achter die geschiedenis. Hoe leefden ze daar, hoe waren de contacten met de lokale bevolking en waarom bleven sommigen, zoals Vanmour, er hangen?

Misschien vanwege dezelfde fascinatie met de Levant als de Nederlanders die in hun voetspoor naar het moderne Turkije trokken Amsterdam - Amsterdam Museum' Kalverstraat 92, 'De Kamer van de Levantse handel, tot en met 26 augustus 'Nederlandse pioniers in Turkije' tot en met 26 augustus.

'Istanbul Contrast' modetentoonstelling tot en met 17 juni. www.amsterdammuseum.nl of er zijn opgegroeid. Geert Snoeijer fotografeerde deze Nederlandse Turken, onder wie de nazaat van een Levant-consul, voor een tweede tentoonstelling rond het herdenkingsjaar.

In de winter, bij sombere wolkenluchten: een Hollands tintje aan dit leven op het kruispunt tussen Oost en West.

Modern-oriëntaals zijn daarentegen de ontwerpen van het Turkse designerslabel Dice Kayek. De tulp, de koepels van de Hagia Sophia, de juwelen uit het

Topkapipaleis maar ook de architectuur van booming Turkije leverden inspiratie voor de elegante japonnen op een derde expositie. De lijnen en stoffen hebben waarschijnlijk dezelfde aantrekkingskracht als die de Levant ooit uitoefende op die kooplieden uit het noorden.

Ottomaanse rijk was lappendeken van culturen en volkeren